

Gerard Kramer

Is oordelen altijd veroordelen?

WoordStudie

Romeinen 3:4b

Telos: ...en overwint, wanneer U geoordeeld wordt.

HSV: ...en overwint wanneer U oordeelt.

De vraag is:

Bij de meeste verschillen zie ik een verschil in lading of zinsopbouw, of is het een kwestie van toevoeging/weglating van (hulp)woorden, maar het bovengenoemde is taaltechnisch niet te rijmen en staat lijnrecht tegenover elkaar.

Mijn man en ik hebben de KJV en de Statenvertaling er ook even naast gelegd. De KJV neigt naar de Telos-vertaling en de Statenvertaling naar de HSV-vertaling. Wanneer de vertaling zou kloppen van de Telos en de KJV, begrijp ik het helemaal niet meer: Hoezo zal onze Schepper ooit geoordeeld kunnen worden? Wie zou het op kunnen nemen tegen de Pottenbakker?

Antwoord

Dat laatste is inderdaad absoluut onmogelijk, en gelukkig hoeft die conclusie uit geen enkele van de gegeven vertalingen van Romeinen 3:4b getrokken te worden.

Als in de weergave van die Schriftplaats gekozen wordt voor de vertaling 'geoordeeld wordt', dan moet dat niet gelezen worden als 'veroordeeld wordt',

maar als iets neutraals: ‘oordelen’ is wat een rechter doet; het Gr. woord voor ‘rechter’ is *kritès*, lett. een ‘oordelaar’: een rechter velst een vonnis, oftewel hij spreekt een oordeel uit. Dat kan positief of negatief zijn, ook in het Nieuwe Testament. Het werkwoord ‘oordelen’ is op zichzelf dus neutraal. De gedachte in Romeinen 3:4b is dan dat Gods gerechtigheid altijd zal blijken en door elke rechter onomstotelijk zal moeten worden erkend: God wint glansrijk elk rechtsgeding!

Het tweede probleem is voor de vraagstelster dat de Telosvertaling vertaalt ‘geoordeeld wordt’, en de (H)SV ‘oordeelt’. Eigenlijk vraagt zij: Het kan toch niet zo zijn dat een bepaalde werkwoordsvorm zowel lijdend als bedrijvend is, oftewel zowel passief als actief? Vreemd genoeg kan dat soms wel. In het Grieks is er namelijk nog iets tussen lijdend en bedrijvend in, een middenvorm, die men het *medium* noemt. Die laatste vorm, de mediale vorm van het werkwoord, is soms eenvoudig, letterlijk als tussenvorm te vertalen.

Voorbeeld: ik was mijn zoontje is actief, mijn zoontje wordt gewassen is passief, en mijn zoontje wast zichzelf is mediaal. In de praktijk kan de mediale vorm echter een heel andere betekenis hebben, vooral bij meer abstracte werkwoorden. De mediale vorm van het Gr. werkwoord ‘oordelen’ kan namelijk de betekenis hebben ‘een rechtsgeding voeren’, zoals in 1 Kor. 6:6 – daar is de mediale vorm dus actief vertaald – en terecht; dat is daar niet alleen mogelijk, maar noodzakelijk. De vertaling ‘oordeelt’ voor de mediale vorm lijkt mij een moeilijk te verdedigen keuze, waarvoor ik ook geen parallellen heb kunnen vinden.

Een bijkomend probleem is dat in de tegenwoordige tijd – zoals in Rom. 3:4b – het verschil tussen passief en mediaal niet zichtbaar is. De Telosvertaling kiest voor de passieve variant, ongetwijfeld omdat vlak daarvoor sprake is van de ondubbelzinnig passieve vorm (in het Grieks geen praesens, al moet hij zo vertaald worden, maar een aoristus) ‘gerechtvaardigd wordt’. Daarbij wordt, parallel daaraan, ‘geoordeeld wordt’ vertaald, en dus neutraal gelezen, als een rechterlijke uitspraak. Hopelijk geeft dit relaas enige duidelijkheid!
